

گزارش یک نظرسنجی

اشاره
در جریان یکی از جلسه‌های بحث - میزگرد هفتمین کنفرانس آموزش شیمی در زنجان، با عنوان بررسی وضعیت مجله رشد آموزش شیمی، یکی از معلمان حاضر از افت محتوای فعلی این مجله نسبت به ۴۰ شماره نخست آن ابراز نارضایتی کرد. از آن‌جا که سودمند بودن یک نشریه از دید مخاطبان آن، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های آن به‌شمار می‌رود، از فرصت مهیا شده و امکان دسترسی به معلمان سراسر کشور استفاده کردیم تا دیدگاه‌ها و انتظاراتشان را بشنویم و پیشنهادهایشان را برای بهتر شدن کیفیت مجله جویا شویم.

جایگاه مجله رشد آموزش شیمی از دید گاه مخاطبان

نخستین دست‌رسی، سپس؛ ارزشیابی در نخستین گام، هر نشریه‌ای باید بداند که آیا خوانندگان، نسبت به آن احساس نیاز می‌کنند؟ بررسی این موضوع در کمال شگفتی نشان داد که بسیاری از معلمان شیمی از این نشریه، شناخت کاملی ندارند. زیرا این مجله، یا اصلاً به دستشان نمی‌رسد یا آن را به‌طور منظم دریافت نمی‌کنند. خانم نوروزی از استان البرز تأکید کرد که:

«بهترین افراد برای اظهارنظر درباره کیفیت مجله معلمان هستند به شرط آن‌که مجله، به‌طور مرتب به‌دستشان برسد. در این صورت می‌توانند برای بهبود آن پیشنهادهایی بدهند.» وی در ادامه افزود که نمی‌تواند درباره مجله نظری بدهد زیرا: «با این‌که در آغاز هر سال تحصیلی، هزینه دریافت مجله را به اداره می‌پردازیم اما شماره‌ها را به‌طور پیوسته دریافت نمی‌کنیم. بنابراین با اطمینان نمی‌توان گفت که محتوای مجله مناسب نیست چون ممکن است در شماره‌هایی که ما به آن‌ها دسترسی نداشته‌ایم به مطالب موردنظر ما پرداخته شده باشد.»

خانم هاشم‌زاده، معلم دیگری از همین استان در تأیید این گفته‌ها اظهار داشت: «گاهی فقط گروه‌های آموزشی مناطق و نواحی آموزش و پرورش، مجله را دریافت می‌کنند. بهتر است دست‌کم یک نسخه از هر شماره برای مدارس نیز ارسال شود.»

عدم دسترسی منظم به مجله مشکلی فراگیر بود که آقای نورمحمدی از نجف‌آباد اصفهان، خانم اکبری از کبودرآهنگ همدان و خانم راستگو جهرمی از شیراز نیز از آن گلایه داشتند. به باور معلمان عدم احساس نیاز مخاطبان نسبت به این مجله از ناآشنا بودن آن‌ها با محتوای این مجله ریشه می‌گیرد که خود ناشی از شیوه نامناسب ارسال مجلات و عدم دسترسی مخاطبان به آن است.

گفته آموزشی باید سنگینی تر شود
وجود نارسایی در دسترسی به مجلات،

ناخواسته، دایره گفت‌وگوها را به معلمانی که خوانندگان همیشگی مجله بودند محدود کرد. خانم فتوحی از تهران به عنوان یکی از مخاطبان ثابت که مجموعه کاملی از مجلات را از نخستین شماره‌های آن در اختیار دارد محتوای مجله را سنگین ارزیابی کرد و چنین گفت: «اخیراً مطالبی پیچیده، در قالب مقاله‌های ترجمه‌ای در مجله به چاپ می‌رسد که برای آموزش در کلاس، کاربردی ندارند در حالی‌که مشخص است برای آماده‌سازی آن‌ها وقت و زحمت زیادی صرف شده است.» آقای کریمی از کاشمر نیز بر این باور بود که: «مقاله‌های مجله خیلی تخصصی شده است و برخی از آن‌ها در سطحی است که معلم قادر به درک و در نتیجه، انتقال مطالب آن نیست. حتی اگر مطالب تخصصی، کمی از حد معمول فراتر باشند باز هم قابل استفاده خواهند بود. به هر حال می‌توان مطالب سنگین و تخصصی را ساده و خلاصه کرد تا برای همه قابل استفاده باشد.» وی در ضرورت آموزشی‌تر کردن مباحث مجله چنین گفت: «قبلاً مطالب مجله بیش‌تر در ارتباط با کتاب‌های درسی دوره متوسطه بود و بیش‌تر می‌توانست گره از مشکلات آموزشی باز کند.» خانم عطار از تهران در اشاره به نام مجله تأکید کرد: «با آن‌که در بخش آموزش، ضعف‌هایی بر محتوای مجله حاکم است اما در مجموع، این مجله حاوی مطالب متنوعی است و در هر شماره ۲ یا ۳ مقاله خوب و جالب را دربردارد. به هر حال مطالب، بیش‌تر برای ارتقاء سطح آگاهی معلم مناسبند در حالی‌که معلمان، بنا به نام این مجله (رشد آموزش شیمی) انتظار بیش‌تری از آن دارند و آن هم، پرداختن به بُعد آموزش است.»

بهترین بخش‌ها از نگاه خوانندگان
به باور خانم اکبری از همدان، دانش‌آموزان امروز، به دلیل ارتباط گسترده با رسانه‌ها، با پرسش‌های فراوانی درباره موضوعات روز روبه‌رو می‌شوند. ارائه مطالبی از پیشرفت‌های

ارائه داد.

خانم هنرمند (کرمان): آوردن عبارت‌های علمی کوتاه با مفهوم گسترده، از زبان شیمی‌دان‌ها در حاشیه صفحه‌هایی از مجله، جذاب و انگیزه‌بخش خواهد بود.

آقای نورمحمدی: از طریق مجله می‌توان به درس‌پژوهی پرداخت به این معنی که معلمان، روش‌های تدریس خود را ارائه دهند و سپس با مقایسه میان آن‌ها بهترین روش در تدریس یک مبحث معرفی شود.

آقای حبیبی (یزد): نیازسنجی مداوم از مخاطبان، محتوای مجله را بهبود می‌بخشد.

خانم نوروزی و هاشم‌زاده: از آن‌جا که معلمان با سابقه، با بیان مشکلات، امکانات و خاطرات خود تجربه‌ها و مطالب ظریفی را به همکارانشان منتقل می‌کنند، به بخش «گپی دوستانه با یک معلم» بیش از پیش اهمیت داده شود.

... و به گفته خانم فتوحی: انتخاب معلمان برای گفت‌وگو در بخش «گپی دوستانه با یک معلم»، با حساسیت و دقت بیش‌تری همراه شود.

در مجله، بخشی به گفت‌وگو میان همکاران از راه دور اختصاص یابد تا به طرح اشکالات خود بپردازند

توافق بر سر یک راهکار مشترک مجله رشد آموزش شیمی می‌تواند پلی برای برقراری ارتباط میان معلمان باشد. همه معلمان که در این نظرسنجی شرکت کردند موافق بودند که در مجله، بخشی به گفت‌وگو میان همکاران از راه دور اختصاص یابد تا به طرح اشکالات خود بپردازند و درباره روش‌های تدریس کارآمد برای تفهیم یک مفهوم، با یکدیگر سخن بگویند. در ادامه این مسیر، پس از آگاهی معلمان از دیدگاه‌های یکدیگر در مورد موضوعی خاص، از مؤلفان کتاب‌ها و کارشناسان و برنامه‌ریزان آموزشی دعوت به میان آید تا از این گفته‌ها و شنیده‌ها نتیجه‌گیری شود. بی‌تردید مجله رشد آموزش شیمی با زمینه‌سازی چنین تعاملی همه‌جانبه میان همه دست‌اندرکاران آموزش می‌تواند به اهرمی قدرتمند در غلبه بر نارسایی‌های آموزش دست یابد.

جدید علمی و مسائل روز، آگاهی لازم را به معلمان می‌دهد تا به پرسش‌های دانش‌آموزان پاسخ گویند. بنابراین از نگاه ایشان، بخش «تازه‌های شیمی» و مباحثی درباره فناوری‌های روز بسیار سودمندند. خانم‌ها محبی از تهران، پیغامی از زنجان و آقای کریمی از کاشمر نیز بر همین باور بودند.

بخش «آموزش با آزمایش» از دیگر بخش‌های مورد استقبال معلمان بود. آقایان نورمحمدی و کریمی برای اهمیت دادن به فعالیت‌های عملی - آزمایشگاهی، ارائه آزمایش‌های ساده و قابل انجام در زمانی کوتاه را برای ایجاد انگیزه و رفع خستگی دانش‌آموزان در جریان تدریس سودمند خواندند و بر غنی‌تر شدن این بخش تأکید کردند. خانم معصومی از شهریار بخش مسابقه بهترین برگردان مجله را حاوی نکته‌های مثبتی دانست و انتقال آن‌ها را سودمند ارزیابی کرد و یادآور شد که مجله در بخش معرفی صنایع و پرداختن به تاریخ علم در حد یک نشریه علمی به خوبی و در حد کافی عمل کرده است.

معلمان، مجله را چنین می‌خواهند
بجز بخش آموزشی مجله که از دید مخاطبان نیازمند غنی‌سازی اساسی خوانده شد، در جهت بهبود کیفیت مجله پیشنهادهایی به این شرح ارائه شد:

خانم فتوحی: در انتخاب مقاله‌ها برای چاپ دقت لازم صورت گیرد.

آقای کریمی: به رفع کج‌فهمی‌ها و تفهیم مطالب کتاب‌های درسی توجه شود.

خانم عطار: مقاله‌های ارائه شده، از منابع معتبرتر بیش‌تری برخوردار باشند.

خانم راستگو جهرمی: جای معرفی ابزارهای آموزشی مانند محتواهای الکترونیکی، نقد کتاب‌های درسی و تحلیل پرسش‌های امتحانی در مجله خالی است. هم‌چنین برای انتقال سریع مطالب سودمند می‌توان به جای ارائه آن‌ها در قالب یک مقاله مفصل، آن‌ها را در یک ستون

